

Dick van Dam werd 16 maart 1924 in Hilversum geboren, maar groeide op in Utrecht waar hij de lagere school en HBS-B volgde. Het was toen oorlog en hij sloot zich aan bij een verzetsgroep waarvan een aantal leden zich in 1943 opmaakte om naar Engeland over te steken. Acht verzetsmensen en twee neergeschoten piloten van de Royal Air Force (RAF) gingen in een zes meter lange vlet, waarvan de boorden waren verhoogd –het eerste stuk in het ruim van een beurtvaarder– via het Haringvliet de Noordzee op. Toen Radio Oranje de boodschap ‘Tien keer rood, wit en blauw’ uitzond, wisten de achterblijvers dat de overtocht geslaagd was. Dick meldde zich aan bij de RAF en werd naar Canada gestuurd waar hij werd opgeleid tot sergeant-navigator. Gedurende de gehele oorlog vloog hij als navigator met Mitchell’s en Avro-Ansons. Al spoedig werd hij toegevoegd aan het Nederlandse squadron van de RAF. Vlak voor de Duitse capitulatie, op een bevrijd vliegveld in Duitsland, overkwam hem een ongeval, waarna de doktoren meenden dat een voet geamputeerd zou moeten worden. Dick heeft dat steeds geweigerd en kwam daardoor in een langdurige periode van revalidatie terecht, zowel in Engeland als na de bevrijding in Nederland. Pas in 1947 werd hij daaruit ontslagen en begon hij in

Wageningen aan een studie voor voedsel-technoloog. Na zijn afstuderen in 1952 werd hij gevraagd bij Heineken te komen werken. In 1955 trouwde hij en werd overgeplaatst naar de buitenlandse dienst van Heineken waar hij ging werken in de brouwerijen in Singapore, Port Moresby, Sierra Leone, Nigeria en Ghana, eerst als bedrijfsleider, later als technisch directeur. Dat waren vijftien tropenjaren, waarin vier kinderen werden geboren. In die periode was het hele gezin druk bezig met allerlei wilde dieren die in en om het huis leefden. In het personeelsblad van Heineken schreef Dick daarover leuke en interessante verhalen. In 1969 werd het voor het gezin en de verdere ontwikkeling van de vier kinderen belangrijk om naar Nederland terug te keren. Tezelfdertijd werd na het vertrek van de directeur van de Stichting Koninklijke Rotterdamse Diergarde aan de oud-directeur F. Siewertsz van Reesema verzocht om gedurende zes maanden het heft in handen te nemen. Bij het zoeken naar een geschikte opvolger werd de naam van Dick genoemd omdat zijn artikelen over wilde dieren bij velen indruk hadden gemaakt. In 1970 werd hij als directeur benoemd, een functie die hij tot zijn pensionering in 1988 zou vervullen. Het bleek geen gemakkelijke taak te zijn:

Dick van Dam heeft een zeer wisselende loopbaan gehad. Hij was oorlogsvlieger, voedseltechnoloog, technisch directeur van Heineken en directeur van Diergaarde Blijdorp. Blijdorp wist hij door een zeer moeilijke periode te loodsen. De nationale en internationale samenwerking op het terrein van soortbehoud staat op zijn naam. Zijn liefde voor dieren was ongekend groot.
(foto uit familiebezit)

achterstallig onderhoud van de gebouwen, personele problemen waarbij ontslagen noodzakelijk waren en een chronisch geldgebrek toen de subsidie van de gemeente met een derde werd verminderd. De inkomsten van diertuinen bestonden uit entreegelden, subsidie van de gemeente en verkoop van overtollige dieren. Het was dan ook een complete verrassing voor de andere tuinen toen Dick besloot om okapi's en gorilla's om niet aan andere tuinen te geven, onder voorwaarde dat ze mee zouden doen aan registratie om het gevaar van inteelt te verminderen. Een belangrijk neveneffect was natuurlijk ook de vermindering van de dierenhandel. Toen echter bleek dat niet alle tuinen daaraan spontaan wilden meewerken, heeft hij zich ingezet voor een grotere activiteit van de

IUDZG (*International Union of Directors Zoological Gardens*). Hij was daarvan bestuurslid en ook voorzitter. De IUDZG heet nu WAZA (*World Association of Zoos and Aquariums*). Dick heeft in de WAZA steeds aangedrongen op betere samenwerking tussen de tuinen op allerlei gebied. Die vanzelfsprekende samenwerking had hij in zijn Heinekentijd als zeer waardevol beleefd. Toen hij merkte dat in de USA de tuinen beter samenwerkten dan in Europa, heeft hij alle mogelijke moeite gedaan om in Europa eenzelfde organisatie tot stand te brengen. Kort voor zijn pensionering werden zowel de EAZA (*European Zoo Association*) als de EEP's (*European Endangered Species Programmes*) opgericht en algemeen aanvaard. Onafhankelijk van die activiteit in werkte hij

hard aan verbetering van de Rotterdamse tuin. Ook zocht en vond hij samenwerking met de veterinaire faculteit in Utrecht, de Erasmus Universiteit, het toenmalige Sophia Kinderziekenhuis, waarbij de erfelijkheidsleer en de voortplantingsbiologie een belangrijke plaats innamen. De fokprogramma's, gestart met de okapi's, werden wereldomvattend hetgeen van groot belang is voor het in standhouden van diverse soorten niet-gedomesticeerde dieren.

In de tuin zelf was, met voortvarendheid, door Siewertsz van Reesema, de noodzakelijke ophoging van de gehele oppervlakte in gang gezet, hetgeen betekende dat soms 1,60 meter grond moest worden opgebracht. Alle paden (5 km) werden geasfalteerd en alle afscheidingen vernieuwd.

De in 1963 opgerichte vereniging 'Vrienden van Blijdorp' nam bijna de gehele renovatie van het niet-mensapenhuus voor zijn rekening (het huidige Henri Martinhuus). Een ander geschenk kwam van Koninklijke Volker Stevin, waarmee de renovatie van een deel van het gorillaverblijf tot stand kwam dat in 1979 door Prins Bernhard geopend werd. In 1981 werden de ir. P. Kosterkas (met succulenten) en de F. Siewertsz van Reesemakas (met tropische bomen en planten) geopend. Er werd een quarantaineruimte gebouwd en de Rivièrahal werd gerestaureerd, waar vanaf 1977 belangrijke exposities werden gehouden (Notogea, Aquaria en Amphibiën). Als in de jaren tachtig de bijdrage van de gemeente met een derde wordt verminderd, komt de actieve werving van sponsors aan de orde. Dat was nodig, want ook de opzet om nu eindelijk tot een echt aquarium te komen nam duidelijker vormen aan.

De indeling van de tuin naar voorbeeld van de continenten kost een vermogen. Met aller medewerking en suggesties is Dick van Dam geslaagd dit in gang te zetten.

Niet onvermeld mag ook Blijdorp als hortus botanicus blijven.

Naast deze bezigheden is Dick zich blijven interesseren voor het enkele dier. Het is dan ook niet vreemd dat bij hem thuis een door de moeder verstoten dierenbaby kon worden aangetroffen, waarbij de verzorging door zijn echtgenote met grote toewijding plaatsvond. Zijn jaren als directeur zijn niet alleen voor de Koninklijke Rotterdamse Diergaarde en voor de Rotterdamse gemeenschap van groot belang geweest, maar ook de internationale samenwerking tussen de dierentuinen is door zijn niet aflatende activiteiten werkelijkheid geworden; de dierentuindieren ondervinden er nog steeds profijt van.